วารสาร
เทคนิคการแพทย์และกายภาพบำบัด
JOURNAL OF MEDICAL TECHNOLOGY AND PHYSICAL THERAPY

นิพนธ์ต้นฉบับ
ORIGINAL ARTICLE

ทัศนคติต่อวิชาชีพกายภาพบำบัดของนักศึกษากายภาพบำบัด คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

นิภาพร พวงมาลา[1], กรกมล สุทธิประภา[1], ลักขณา มาทอ[2,3], เสาวนีย์ นาคมะเริง[2,3], พลลพัฏฐ์ ยงฤทธิปกรณ์[2,3,*]

Received: *May 26, 2017*
Revised: *June 21, 2017*
Accepted: *July 19, 2017*

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณนาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาทัศนคติต่อวิชาชีพกายภาพบำบัดของนักศึกษากายภาพบำบัด คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ชั้นปีที่ 2 ถึง 4 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 143 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม โดยได้ตรวจสอบความเที่ยงและความตรงของเครื่องมือ วิเคราะห์ด้วยสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาคได้ค่าเท่ากับ 0.875 และได้รับแบบสอบถามคืน คิดเป็นร้อยละ 100.00 นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเฉลี่ยทัศนคติต่อวิชาชีพกายภาพบำบัดในแต่ละด้านแบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ ดีที่สุด (3.01-4.00) ดี (2.01-3.00) ไม่ดี (1.01-2.00) ไม่ดีที่สุด (0.01-1.00) ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษากายภาพบำบัด คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีทัศนคติต่อวิชาชีพกายภาพบำบัดด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของวิชาชีพกายภาพบำบัด (3.66±0.52) ด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ผู้ป่วยและญาติผู้ป่วย (3.46±0.63) ด้านค่านิยมของสังคม (3.29±0.75) และด้านการปฏิบัติงานทางกายภาพบำบัดชุมชน (3.26±0.78) อยู่ในระดับดีที่สุดตามลำดับ ส่วนในด้านการปฏิบัติงานทางกายภาพบำบัดพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี (2.92±1.08) ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้คาดว่าน่าจะได้ข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน สำหรับนักศึกษากายภาพบำบัดและพัฒนาหลักสูตร วิทยาศาสตรบัณฑิต (กายภาพบำบัด) มหาวิทยาลัยขอนแก่น ให้มีคุณภาพยิ่งๆ ขึ้นไป

คำสำคัญ: ทัศนคติ, วิชาชีพกายภาพบำบัด, นักศึกษากายภาพบำบัด

[1] นักศึกษาวิทยาศาสตรบัณฑิตสาขากายภาพบำบัด คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
[2] สายวิชากายภาพบำบัด คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
[3] กลุ่มวิจัยการพัฒนาความสามารถทางกายและคุณภาพชีวิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น
[*] ผู้รับผิดชอบบทความ

วารสาร
เทคนิคการแพทย์และกายภาพบำบัด
JOURNAL OF MEDICAL TECHNOLOGY AND PHYSICAL THERAPY

นิพนธ์ต้นฉบับ
ORIGINAL ARTICLE

Attitudes toward the physical therapy profession of physical therapy students faculty of associated medical sciences, Khon Kaen University

Niphaporn Puangmala[1], Kornkamon Suttiprapa[1], Lugkana Mato[2,3], Saowanee Nakmareong[2,3], Ponlapat Yonglitthipagon[2,3*]

Abstract

The purpose of this descriptive research was to study the attitude of physical therapy students' towards physical therapy profession. One hundred forty three physical therapy students from second year to fourth year in the academic year 2016 at Khon Kaen University were purposively selected and interrogated using a questionnaire. The Cronbach alpha was analyzed to assess the reliability of the questionnaire (0.875). Data were demonstrated as percentages, mean and standard deviations. The average score of attitudes toward physical therapy profession were then graded in four bands including very favorable (3.01-4.00), favorable (2.01-3.00), unfavorable (1.01-2.00), and very unfavorable (0.01-1.00). The students demonstrated very favorable level of professional expectations (3.66±0.52), interpersonal relationships among coworkers (3.46±0.63), patients and patients' relatives, social value (3.29±0.75), and community physical therapy (3.26±0.78). The students' attitude at favorable level was observed in physical therapy service (2.92±1.08).The results of this survey study may be considered as preliminary evidence in improving classroom management and developing physical therapy syllabus at Khon Kaen University.

Keywords: Attitude, Physical therapy profession, Physical therapy student

[1] Undergraduate student in Bachelor of Science (Physical Therapy), School of Physical Therapy, Faculty of Associated Medical Sciences, Khon Kaen University

[2] School of Physical Therapy, Faculty of Associated Medical Sciences, Khon Kaen University

[3] Improvement of Physical Performance and Quality of Life (IPQ) research group, Khon Kaen University

* Corresponding author: (e-mail: ponlapat@kku.ac.th)

บทนำ

วิชาชีพกายภาพบำบัด หมายถึง “วิชาชีพที่กระทำต่อมนุษย์เกี่ยวกับการตรวจประเมิน การวินิจฉัย และการบำบัดความบกพร่องของร่างกายซึ่งเกิด เนื่องจากภาวะของโรคหรือการเคลื่อนไหวที่ไม่ปกติ การป้องกัน การแก้ไข และการฟื้นฟูความเสื่อมสภาพ ความพิการของร่างกาย รวมทั้งการส่งเสริมสุขภาพร่างกายและจิตใจ”[1] ดังนั้น การที่ผู้ป่วยหรือผู้มารับการบริการทางกายภาพบำบัดประทับใจในคุณภาพของงานบริการ จะช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ของวิชาชีพกายภาพบำบัดให้ดีขึ้นได้ โดยการปฏิบัติงานทางกายภาพบำบัดที่มีคุณภาพนั้น จะต้องมีองค์ประกอบสำคัญดังต่อไปนี้ คือ ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ ทักษะการปฏิบัติงานในวิชาชีพ และทัศนคติเชิงบวกต่อวิชาชีพ[2] เนื่องจากกายภาพบำบัดเป็นวิชาชีพที่สังคมคาดหวังในคุณภาพของงานบริการสุขภาพ และต้องปฏิบัติงานร่วมกับสหวิชาชีพ รวมถึงการดูแลผู้รับบริการที่มีความแตกต่างกัน เพราะฉะนั้น หากนักกายภาพบำบัดมีทัศนคติเชิงลบต่อวิชาชีพแล้ว จะส่งผลเสียต่อคุณภาพงานบริการ และขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานต่างๆ ที่อยู่ในความรับผิดชอบให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งอาจทำให้นักกายภาพบำบัดเหล่านั้นเกิดความเบื่อหน่าย จนกระทั่งยุติบทบาทของนักกายภาพบำบัดแล้วหันไปประกอบอาชีพอื่น [3] ทำให้เกิดผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพชีวิตของผู้รอรับบริการทางกายภาพบำบัด

จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้นทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพนั้นมีความสำคัญ การส่งเสริมให้นักกายภาพบำบัดมีทัศนคติเชิงบวกต่อวิชาชีพนั้น จำเป็นต้องปลูกฝังตั้งแต่ยังเป็นนักศึกษา เพราะเมื่อนักศึกษากายภาพบำบัดมีทัศนคติเชิงบวกต่อวิชาชีพกายภาพบำบัดแล้ว จะทำให้มีแรงจูงใจในการนำความรู้และทักษะในวิชาชีพที่ได้จากกระบวนการเรียนการสอนไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ส่งผลให้ประชาชนผู้มารับบริการสุขภาพมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และทำให้นักศึกษามีความสุข มีความกระตือรือร้นในการเรียนและการฝึกปฏิบัติงานคลินิกกายภาพบำบัดเพิ่มขึ้นอีกด้วย ในทางตรงกันข้าม หากนักศึกษากายภาพบำบัดมีทัศนคติเชิงลบต่อวิชาชีพกายภาพบำบัด จะทำให้นักศึกษาไม่มีความสุขในการเรียนและอาจเป็นข้อจำกัดที่ทำให้การบริการสุขภาพแก่ผู้ป่วยขณะฝึกปฏิบัติงานคลินิกกายภาพบำบัดไม่เต็มประสิทธิภาพเท่าที่ควร ตลอดจนออกจากหลักสูตรกลางคัน [4, 5]

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในงานวิจัยของ Ali Noruzi Koushali และคณะ (2012)[6] ได้ทำการศึกษาการเปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อวิชาชีพพยาบาลระหว่างนักศึกษาพยาบาลและพยาบาลวิชาชีพ ผลการศึกษาพบว่านักศึกษาพยาบาลและพยาบาลวิชาชีพส่วนใหญ่มีทัศนคติเชิงบวกต่อวิชาชีพ โดยในกลุ่มตัวอย่างพยาบาลวิชาชีพมีทัศนคติเชิงบวกสูงกว่านักศึกษาพยาบาลอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ คล้ายกับงานวิจัยของศกุนตลา อนุเรือง และคณะในปี พ.ศ. 2555 ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการทำงานบริการสุขภาพกับผลสัมฤทธิ์ของการศึกษาของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครราชสีมา พบว่า ทัศนคติต่อการทำงานบริการสุขภาพของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2551 อยู่ในระดับสูง ส่วนชั้นปีที่ 2 และ 3 อยู่ในระดับปานกลาง และทัศนคติต่อการทำงานบริการกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพกายภาพบำบัดมีเพียงงานวิจัยของกรอนงค์ (2550) [7] ซึ่งได้ทำการศึกษาทัศนคติต่อวิชาชีพและความพึงพอใจในการประกอบอาชีพกายภาพบำบัดของนักศึกษากายภาพบำบัดชั้นปีที่ 4 ที่คาดว่าจะสำเร็จการศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 จาก 10 มหาวิทยาลัยในประเทศไทย จำนวน 336 คน พบว่านักศึกษามีทัศนคติต่อวิชาชีพอยู่ในระดับดี (ร้อยละ 78.9) มีความพึงพอใจในการประกอบอาชีพกายภาพบำบัดก่อนสำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 58.6) และทัศนคติของวิชาชีพกายภาพบำบัดกับความพึงใจในการประกอบอาชีพกายภาพบำบัดก่อนสำเร็จการศึกษามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับปานกลาง (r=0.671) อย่างไรก็ตามในงานวิจัยดังกล่าวยังไม่ได้ทำการศึกษาทัศนคติของนักศึกษาในด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของวิชาชีพกายภาพบำบัด และด้านการปฏิบัติงานทางกายภาพบำบัดชุมชน รวมทั้งยังไม่ได้ทำการศึกษาระดับทัศนคติต่อวิชาชีพกายภาพบำบัดในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาชั้นปีอื่นๆ อีกด้วย

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าทัศนคติเชิงบวกต่อวิชาชีพนั้นเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาทัศนคติต่อวิชาชีพกายภาพบำบัดของนักศึกษากายภาพบำบัด คณะเทคนิคการแพทย์มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในปีการศึกษา 2559 ผลการศึกษาที่ได้จากการศึกษานี้ น่าจะเป็นประโยชน์ต่อสายวิชากายภาพบำบัด คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชากายภาพบำบัดให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป รวมถึงน่าจะได้ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (กายภาพบำบัด) โดยมุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อผลิตนักกายภาพบำบัดที่มีความรู้ ความสามารถในการประกอบวิชาชีพกายภาพบำบัด อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม รวมถึงทัศนคติเชิงบวกต่อวิชาชีพฯ อันจะเป็นกำลังสำคัญทางด้านสาธารณสุขของประเทศไทยในอนาคต

วัสดุและวิธีการ

1. อาสาสมัคร

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาในกลุ่มประชากรที่เป็นนักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขากายภาพบำบัด คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ชั้นปีที่ 2 ถึง 4 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 143 คน ซึ่งผู้วิจัยขอความยินยอมเข้าร่วมงานวิจัยโดยใช้วิธี Action Consent แทนการลงนามยินยอม คือ ให้ผู้ที่สนใจเข้าร่วมโครงการวิจัยตอบแบบสอบถามฯ ส่งกลับถึงผู้วิจัยภายใน 10 วัน และคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้พิจารณาแล้วว่าการศึกษาในครั้งนี้เข้าข่ายไม่ต้องขอรับรองจริยธรรมการวิจัย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ปรับปรุงจากแบบวัดทัศนคติต่อการทำงานบริการสุขภาพและการปฏิบัติงานในชุมชนของนักศึกษาพยาบาลที่สร้างขึ้นโดย บรรจง พลไชย[8] โดยผู้วิจัยได้ปรับปรุงข้อคำถามที่ใช้วัดทัศนคติต่อวิชาชีพกายภาพบำบัด ด้านค่านิยมของสังคม ด้านการปฏิบัติงานในวิชาชีพ ด้านการปฏิบัติงานในชุมชน และด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ผู้ป่วยและญาติผู้ป่วยให้สอดคล้องกับบริบทของวิชาชีพกายภาพบำบัด พร้อมทั้งได้เพิ่มข้อคำถามเพื่อวัดทัศนคติด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักกายภาพบำบัดอีก 7 ข้อ นอกจากนี้ยังมีการปรับระดับของมาตราส่วนประมาณค่าจาก 5 ระดับซึ่งมีจำนวนระดับของมาตรเป็นเลขคี่ มีค่ากลางเพื่อให้ผู้ไม่ตัดสินใจได้เลือกตอบ (5=ดีที่สุด 4=ดี 3=ปานกลาง 2=ไม่ดี และ1=ไม่ดีที่สุด) มาเป็น 4 ระดับซึ่งมีจำนวนระดับของมาตรเป็นเลขคู่ ไม่มีค่ากลาง ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยต้องการกำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามต้องเลือกคำตอบข้างใดข้างหนึ่ง ในที่นี้คือ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย (4=เห็นด้วยอย่างยิ่ง 3=เห็นด้วย 2=ไม่เห็นด้วย และ 1=ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง) ทั้งนี้จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าการเลือกจำนวนระดับของมาตรที่เป็นเลขคี่หรือเลขคู่นั้น ไม่มีผลต่อความเที่ยงของแบบสอบถามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ[9] นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้สร้างแบบสอบถามให้มีทั้งข้อคำถามความเชิงบวกและข้อคำถามเชิงลบคละไว้ส่วนหนึ่ง (3 ข้อจากข้อคำถามทั้งหมด 34 ข้อ) แล้วนำไปทดสอบคุณภาพเครื่องมือดังรายละเอียดต่อไปนี้ 1) การหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงเชิงเนื้อหา (Content validity) ความเหมาะสมของภาษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้แบบสอบถามสมบูรณ์ที่สุดก่อนนำไปทดลองใช้ 2) การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ในการศึกษาครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้หาค่าความเชื่อมั่น โดยการนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง ในที่นี้คือ นักศึกษากายภาพบำบัด ชั้นปีที่ 4 คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 10 คน มาหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha-coefficient) ได้ค่าเท่ากับ 0.875 โดยข้อมูลที่ใช้ในการหาค่าความเชื่อมั่นได้ถูกนำไปรวมกับข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปีที่กำลังศึกษา และแนวทางการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา ส่วนที่ 2 เป็นแบบวัดทัศนคติต่อวิชาชีพกายภาพบำบัด ซึ่งแบ่งออก

เป็น 5 ด้าน คือ ด้านค่านิยมของสังคม ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของวิชาชีพกายภาพบำบัด ด้านการปฏิบัติงานทางกายภาพบำบัด ด้านการปฏิบัติงานกายภาพบำบัดชุมชน และด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ผู้ป่วย และญาติผู้ป่วย จำนวน 34 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นข้อความทั้งทางด้านบวกและด้านลบให้เลือกตอบแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 4 ระดับได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยนำโครงร่างข้อเสนองานวิจัยเพื่อรับการพิจารณาขอการรับรองจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

2. ผู้วิจัยขอให้ผู้ที่สนใจเข้าร่วมโครงการวิจัยฯ อ่านแบบคำชี้แจงอาสาสมัคร หลังจากนั้นผู้วิจัยแจก “แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อวิชาชีพกายภาพบำบัดของนักศึกษากายภาพบำบัด คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น” ให้แก่กลุ่มตัวอย่าง การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยขอความยินยอมโดยใช้วิธี Action Consent แทนการลงนามยินยอม คือ ให้ผู้ที่สนใจเข้าร่วมโครงการวิจัยตอบแบบสอบถามฯ ส่งกลับถึงผู้วิจัยภายใน 10 วัน ด้วยวิธีการหย่อนลงในกล่องรับแบบสอบถามฯ ซึ่งจัดตั้งไว้ ณ สำนักงานสายวิชากายภาพบำบัด ชั้น 3 อาคาร 2 คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

3. ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด จำนวน 143 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด จากนั้นตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งหมด ก่อนนำมากรอกข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้องข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

ข้อมูลที่รวบรวมได้ จะถูกนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม SPSS version 17 สำหรับสถิติเชิงพรรณนา ข้อมูลถูกนำเสนอด้วยการแสดงจำนวน ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ข้อมูลค่าเฉลี่ยแบบวัดทัศนคติต่อวิชาชีพกายภาพบำบัดแปลความหมาย ดังนี้ คือ ค่าเฉลี่ย 0.00 – 1.00 หมายถึง มีทัศนคติอยู่ในระดับไม่ดีที่สุด ค่าเฉลี่ย 1.01 – 2.00 หมายถึง มีทัศนคติอยู่ในระดับไม่ดี ค่าเฉลี่ย 2.01 – 3.00 หมายถึง มีทัศนคติอยู่ในระดับดี และค่าเฉลี่ย 3.01 – 4.00 หมายถึง มีทัศนคติอยู่ในระดับดีที่สุด

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลพื้นฐานของอาสาสมัคร

จากแบบสอบถามที่แจกให้แก่อาสาสมัคร จำนวน 143 ฉบับ คณะผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนทั้งหมด 143 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 โดยส่วนมากเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 74.1) อายุเฉลี่ย 20.73±1.03 ปี ซึ่งหลังสำเร็จการศึกษาอาสาสมัครต้องการทำงานเป็นนักกายภาพบำบัดในหน่วยงานบริการสุขภาพภาครัฐร้อยละ 37.1 ประกอบอาชีพอื่นๆ ร้อยละ 20.3 ศึกษาต่อระดับปริญญาโท/เอกสาขาอื่นๆ ร้อยละ 19.6 ทำงานเป็นนักกายภาพบำบัดในหน่วยงานบริการสุขภาพภาคเอกชนร้อยละ 14 และศึกษาต่อระดับปริญญาโท/เอก สาขากายภาพบำบัดร้อยละ 9.1 ตามลำดับ ซึ่งข้อมูลแสดงตาม **ตารางที่ 1**

2. ข้อมูลทัศนคติต่อวิชาชีพกายภาพบำบัด (ตารางที่ 2)

ในภาพรวมพบว่านักศึกษาแต่ละชั้นปีมีทัศนคติต่อวิชาชีพกายภาพบำบัดเรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ชั้นปีที่ 4 ชั้นปี 2 และชั้นปีที่ 3 โดยลักษณะของลำดับค่าคะแนนเฉลี่ยดังกล่าวปรากฏในทัศนคติต่อวิชาชีพกายภาพบำบัดทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านค่านิยมของสังคม ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของวิชาชีพกายภาพบำบัด ด้านการปฏิบัติงานทางกายภาพบำบัด ด้านการปฏิบัติงานกายภาพบำบัดชุมชน และด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ผู้ป่วยและญาติผู้ป่วย สำหรับผลการสำรวจที่พบในแต่ละด้านนั้นมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ด้านค่านิยมของสังคมของนักศึกษากายภาพบำบัดชั้นปีที่ 2 ถึง 4 โดยรวมอยู่ในระดับดีที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทัศนคติอยู่ในระดับดีที่สุด 3 อันดับแรกได้แก่ (1) กายภาพบำบัดเป็นวิชาชีพที่ได้ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ (3.79±0.44) (2) กายภาพบำบัดเป็นวิชาชีพที่มีประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม (3.77±0.44) และ (3) กายภาพบำบัดเป็นวิชาชีพที่มีเกียรติ (3.55±0.58)

ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของวิชาชีพกายภาพบำบัดของนักศึกษากายภาพบำบัดชั้นปีที่ 2 ถึง 4 โดยรวมอยู่ในระดับดีที่สุดที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าทัศนคติอยู่ในระดับดีที่สุด 3 อันดับแรกได้แก่ (1) กายภาพบำบัดเป็นวิชาชีพที่มีความละเอียดรอบคอบ (3.78±0.42) (2) กายภาพบำบัดเป็นวิชาชีพที่มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่ออาชีพ และต่อผู้รับการรักษาทางกายภาพบำบัด (3.71±0.45) และ (3) กายภาพบำบัดเป็นวิชาชีพที่มีระเบียบวินัยและตรงต่อเวลา (3.70±0.49)

ด้านการปฏิบัติงานทางกายภาพบำบัดของนักศึกษากายภาพบำบัดชั้นปีที่ 2 ถึง 4 โดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทัศนคติอยู่ในระดับดีที่สุด 3 อันดับแรกได้แก่ (1) การปฏิบัติงานกายภาพบำบัดต้องประเมินอาการผู้ป่วยก่อนและหลังการรักษาทุกครั้ง (3.76±0.46) (2) การปฏิบัติงานกายภาพบำบัดต้องดูแลผู้ป่วยทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน (3.66±0.50) การปฏิบัติงานกายภาพบำบัดต้องใช้กระบวนการคิดและตัดสินใจทางคลินิกเพื่อให้การดูแลรักษาที่เหมาะสมกับปัญหาที่พบในผู้ป่วยแต่ละราย (3.66±0.51) และ (3) การปฏิบัติงานกายภาพบำบัดทำให้เกิดความภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ (3.63±0.53) ส่วนทัศนคติต่อวิชาชีพกายภาพบำบัดในด้านการปฏิบัติงานทางกายภาพบำบัดของนักศึกษากายภาพบำบัดชั้นปีที่ 2 ถึง 4 ที่อยู่ในระดับไม่ดีมี 2 ข้อ ได้แก่ (1) การปฏิบัติงานกายภาพบำบัดเพิ่มโอกาสบาดเจ็บจากการทำงาน เช่น ปวดหลัง ปวดขาจากการยืนนานเดินมาก เป็นต้น (1.50±0.65) และ (2) กายภาพบำบัดเป็นวิชาชีพที่มีความเสี่ยงในการติดเชื้อขณะปฏิบัติงาน (1.90±0.67)

ด้านการปฏิบัติงานทางกายภาพบำบัดชุมชนของนักศึกษากายภาพบำบัดชั้นปีที่ 2 ถึง 4 โดยรวมอยู่ในระดับดีที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทัศนคติอยู่ในระดับดีที่สุด 3 อันดับแรกได้แก่ (1) ท่านคิดว่าควรมีนักกายภาพบัดเป็นหนึ่งในทีมสหวิชาชีพที่ออกให้บริการสุขภาพแก่ชุมชน (3.57±0.60) (2) ท่านตระหนักว่าการเสริมสร้างความสามารถในการพึ่งพาตนเองทางสุขภาพของชุมชนต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมและนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ (3.55±0.57) การปฏิบัติงานกายภาพบำบัดชุมชนมีความใกล้ชิดกับผู้ป่วยค่อนข้างมากจึงสามารถระบุถึงปัญหาและความต้องการของผู้ป่วยในชุมชนได้อย่างแท้จริง (3.55±0.58) ท่านคิดว่าวิชาชีพกายภาพบำบัดมีความสำคัญในการดูแลสุขภาพของชุมชน (3.55±0.59) และ (3) ท่านสามารถทำงานที่ศูนย์บริการสุขภาพชุมชนใดก็ได้ที่ขาดแคลนนักกายภาพบำบัด (2.98±0.81)

ด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ผู้ป่วยและญาติผู้ป่วยของนักศึกษากายภาพบำบัดชั้นปีที่ 2 ถึง 4 โดยรวมอยู่ในระดับดีที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทัศนคติอยู่ในระดับดีที่สุด 3 อันดับแรกได้แก่ (1) กายภาพบำบัดเป็นวิชาชีพที่ให้ความเป็นกันเองกับผู้ป่วยและญาติผู้ป่วย (3.71±0.49) (2) กายภาพบำบัดเป็นวิชาชีพที่มักไต่ถามทุกข์สุขของผู้ป่วยและญาติผู้ป่วย (3.67±0.50) และ (3) กายภาพบำบัดเป็นวิชาชีพที่ให้ความร่วมมือกับสหวิชาชีพ (3.61±0.56)

วิจารณ์และสรุปผลการศึกษา

การวิจัยเชิงพรรณนาครั้งนี้มีจุดประสงค์ เพื่อศึกษาทัศนคติต่อวิชาชีพกายภาพบำบัด ของนักศึกษากายภาพบำบัด คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ชั้นปีที่ 2 ถึง 4 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 143 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม ประเด็นสำคัญในผลการวิจัยคณะผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1) ทัศนคติต่อวิชาชีพกายภาพบำบัดในด้านค่านิยมของสังคม โดยรวมอยู่ในระดับดีที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทัศนคติอยู่ในระดับดีที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) กายภาพบำบัดเป็นวิชาชีพที่ได้ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ (2) กายภาพบำบัดเป็นวิชาชีพที่มีประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัวและสังคมและ (3) กายภาพบำบัดเป็นวิชาชีพที่มีเกียรติ แตกต่างจากงานวิจัยของบรรจง พลไชย (2554)[3] ที่ได้ศึกษาทัศนคติต่อการทำงานบริการสุขภาพของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยนครพนม ผลการศึกษาพบว่านักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตและหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) จำนวน 199 คน มีทัศนคติด้านค่านิยมของสังคมอยู่ในระดับปานกลาง การที่นักศึกษากายภาพบำบัดมีทัศนคติต่อวิชาชีพกายภาพบำบัดในด้านค่านิยมของสังคมอยู่ในระดับดีที่สุดอาจเป็นเพราะกระบวนการสอบสัมภาษณ์นักเรียนเพื่อ

คัดเลือกเข้าศึกษาต่อในสาขาวิชากายภาพบำบัด ทำให้ได้นักศึกษาที่มีความสนใจหรือมีศรัทธาในวิชาชีพกายภาพบำบัด และขณะที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีนักศึกษาได้รับรู้ว่าวิชาชีพกายภาพบำบัดที่มีเกียรติ เพราะสามารถให้การดูแลรักษารวมถึงส่งเสริมสุขภาพร่างกายมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนถึงวัยชรา รวมถึงการจัดโครงการสัมมนาวิชาชีพกายภาพบำบัดอย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 และฝ่ายพัฒนานักศึกษาและศิษย์เก่าสัมพันธ์ คณะเทคนิคการแพทย์ ทำให้นักศึกษาได้มีโอกาสพบปะพูดคุยกับศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติให้เป็นผู้มีผลงานในวิชาชีพกายภาพบำบัด ดังนั้นจึงอาจทำให้นักศึกษากายภาพบำบัดมีระดับทัศนคติในด้านค่านิยมของสังคมอยู่ในระดับดีที่สุด

2) ทัศนคติต่อวิชาชีพกายภาพบำบัดในด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของวิชาชีพกายภาพบำบัด โดยรวมอยู่ในระดับดีที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทัศนคติอยู่ในระดับดีที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) กายภาพบำบัดเป็นวิชาชีพที่มีความละเอียดรอบคอบ (2) กายภาพบำบัดเป็นวิชาชีพที่มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่ออาชีพ และต่อผู้รับการรักษาทางกายภาพบำบัด และ (3) กายภาพบำบัดเป็นวิชาชีพที่มีระเบียบวินัยและตรงต่อเวลา

ตารางที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของอาสาสมัคร

ข้อมูลพื้นฐาน	ชั้นปีที่ 2 n(%)	ชั้นปีที่ 3 n(%)	ชั้นปีที่ 4 n(%)	รวมทุกชั้นปี n(%)
● จำนวนแบบสอบถามที่ส่งกลับ	50(100)	39(100)	54(100)	143(100)
● อาสาสมัครเพศหญิง	35(70)	29(74.4)	42(77.8)	106(74.1)
● อายุ*	19.82±0.63	20.51±0.56	21.74±0.65	20.73±1.03
● เมื่อสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีแล้วท่านจะ				
- ศึกษาต่อระดับปริญญาโทหรือเอกสาขากายภาพบำบัด	4(8)	4(10.3)	5(9.3)	13(9.1)
- ศึกษาต่อระดับปริญญาโทหรือเอก สาขาอื่นๆ	19(38)	3(7.7)	6(11.1)	28(19.6)
- ทำงานเป็นนักกายภาพบำบัดในหน่วยงานบริการสุขภาพภาครัฐ	12(24)	16(41)	25(46.3)	53(37.1)
- ทำงานเป็นนักกายภาพบำบัดในหน่วยงานบริการสุขภาพภาคเอกชน	6(12)	3(7.7)	11(20.4)	20(14)
- อื่นๆ	9(18)	13(33.3)	7(13)	29(20.3)

หมายเหตุ * แสดงข้อมูลในรูปแบบ mean±SD

ตารางที่ 2 ค่าคะแนนของทัศนคติต่อวิชาชีพกายภาพบำบัดในด้านต่างๆ

หัวข้อประเมิน	ชั้นปีที่ 2 (mean±SD)	ชั้นปีที่ 3 (mean±SD)	ชั้นปีที่ 4 (mean±SD)	รวมทุกชั้นปี (mean±SD)
1. ด้านค่านิยมของสังคม				
1.1 กายภาพบำบัดเป็นวิชาชีพที่มีประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม	3.74±0.44	3.69±0.47	3.85±0.41	3.77±0.44
1.2 กายภาพบำบัดเป็นวิชาชีพที่มีเกียรติ	3.52±0.58	3.46±0.56	3.65±0.59	3.55±0.58
1.3 กายภาพบำบัดเป็นวิชาชีพที่มีสวัสดิการ เช่น สิทธิการรักษาพยาบาลเทียบเท่าวิชาชีพอื่นๆ	3.10±0.71	2.82±0.72	3.24±0.78	3.08±0.75
1.4 กายภาพบำบัดเป็นวิชาชีพที่มีโอกาสก้าวหน้าเท่ากับวิชาชีพอื่น	2.82±0.77	2.67±0.87	2.80±0.74	2.77±0.78
1.5 กายภาพบำบัดเป็นวิชาชีพที่ได้ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์	3.62±0.57	3.85±0.37	3.91±0.23	3.79±0.44
1.6 กายภาพบำบัดเป็นวิชาชีพที่ได้รับการยกย่องจากสังคม	2.82±0.69	2.56±0.78	3.06±0.71	2.84±0.75
1.7 กายภาพบำบัดเป็นวิชาชีพที่สังคมต้องการ	3.16±0.65	3.15±0.63	3.41±0.60	3.25±0.63
ภาพรวมด้านค่านิยมของสังคม	3.25±0.72	3.17±0.80	3.42±0.72	3.29±0.75
2. ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของวิชาชีพกายภาพบำบัด				
2.1 กายภาพบำบัดเป็นวิชาชีพที่มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่ออาชีพ และต่อผู้รับการรักษาทางกายภาพบำบัด	3.66±0.48	3.67±0.48	3.80±0.41	3.71±0.45
2.2 กายภาพบำบัดเป็นวิชาชีพที่มีระเบียบวินัย และตรงต่อเวลา	3.70±0.46	3.62±0.54	3.76±0.47	3.70±0.49
2.3 กายภาพบำบัดเป็นวิชาชีพที่มีความละเอียดรอบคอบ	3.74±0.44	3.74±0.44	3.83±0.38	3.78±0.42
2.4 กายภาพบำบัดเป็นวิชาชีพที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	3.40±0.64	3.36±0.78	3.61±0.53	3.47±0.65
2.5 กายภาพบำบัดเป็นวิชาชีพที่มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	3.56±0.54	3.64±0.54	3.81±0.39	3.68±0.50
2.6 กายภาพบำบัดเป็นวิชาชีพที่มีความเสียสละ	3.62±0.49	3.59±0.55	3.74±0.44	3.66±0.49
2.7 กายภาพบำบัดเป็นวิชาชีพที่มีความกระตือรือร้น	3.60±0.54	3.44±0.60	3.70±0.46	3.59±0.53
ภาพรวมด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของวิชาชีพกายภาพบำบัด	3.61±0.52	3.58±0.58	3.75±0.44	3.66±0.52

หัวข้อประเมิน	ชั้นปีที่ 2 (mean±SD)	ชั้นปีที่ 3 (mean±SD)	ชั้นปีที่ 4 (mean±SD)	รวมทุกชั้นปี (mean±SD)
3. ด้านการปฏิบัติงานทางกายภาพบำบัด				
3.1 กายภาพบำบัดเป็นวิชาชีพที่มีความเสี่ยงในการติดเชื้อขณะปฏิบัติงาน*	2.14±0.73	1.72±0.61	1.80±0.60	1.90±0.67
3.2 การปฏิบัติงานกายภาพบำบัดเพิ่มโอกาสบาดเจ็บจากการทำงาน เช่น ปวดหลัง ปวดขาจากการยืนนานเดินมาก เป็นต้น*	1.76±0.69	1.31±0.57	1.39±0.60	1.50±0.65
3.3 การปฏิบัติงานกายภาพบำบัดทำให้เกิดความภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์	3.60±0.54	3.56±0.60	3.70±0.46	3.63±0.53
3.4 การปฏิบัติงานกายภาพบำบัดทำให้รู้สึกเบื่อหน่าย*	2.32±0.82	2.21±0.80	2.52±0.75	2.36±0.79
3.5 การปฏิบัติงานกายภาพบำบัดต้องใช้กระบวนการคิดและตัดสินใจทางคลินิกเพื่อให้การดูแลรักษาที่เหมาะสมกับปัญหาที่พบในผู้ป่วยแต่ละราย	3.52±0.54	3.69±0.47	3.76±0.47	3.66±0.51
3.6 การปฏิบัติงานกายภาพบำบัดต้องดูแลผู้ป่วยทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน	3.62±0.49	3.54±0.60	3.80±0.41	3.66±0.50
3.7 การปฏิบัติงานกายภาพบำบัดต้องประเมินอาการผู้ป่วยก่อนและหลังการรักษาทุกครั้ง	3.68±0.54	3.72±0.51	3.85±0.41	3.76±0.46
ภาพรวมด้านการปฏิบัติงานทางกายภาพบำบัด	2.95±0.99	2.82±1.13	2.97±1.12	2.92±1.08
4. ด้านการปฏิบัติงานทางกายภาพบำบัดชุมชน				
4.1 ท่านมีความสุขเมื่อมีโอกาสปฏิบัติงานกายภาพบำบัดชุมชน	2.96±0.75	3.03±0.78	2.83±0.75	2.93±0.76
4.2 ท่านคิดว่าควรมีนักกายภาพบำบัดเป็นหนึ่งในทีมสหวิชาชีพที่ออกให้บริการสุขภาพแก่ชุมชน	3.46±0.58	3.49±0.68	3.72±0.53	3.57±0.60
4.3 การปฏิบัติงานกายภาพบำบัดชุมชนเหมาะกับอุปนิสัยของท่าน	2.78±0.91	2.64±0.84	2.63±0.90	2.69±0.88
4.4 ท่านสามารถทำงานที่ศูนย์บริการสุขภาพชุมชนใดก็ได้ที่ขาดแคลนนักกายภาพบำบัด	3.06±0.79	3.08±0.84	2.83±0.80	2.98±0.81
4.5 ท่านคิดว่าวิชาชีพกายภาพบำบัดมีความสำคัญในการดูแลสุขภาพของชุมชน	3.52±0.58	3.44±0.72	3.65±0.48	3.55±0.59

หัวข้อประเมิน	ชั้นปีที่ 2 (mean±SD)	ชั้นปีที่ 3 (mean±SD)	ชั้นปีที่ 4 (mean±SD)	รวมทุกชั้นปี (mean±SD)
4.6 ท่านตระหนักว่าการเสริมสร้างความสามารถในการพึ่งพาตนเองทางสุขภาพของชุมชนต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมและนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้	3.44±0.61	3.51±0.56	3.69±0.51	3.55±0.57
4.7 การปฏิบัติงานกายภาพบำบัดชุมชนมีความใกล้ชิดกับผู้ป่วยค่อนข้างมากจึงสามารถระบุถึงปัญหาและความต้องการของผู้ป่วยในชุมชนได้อย่างแท้จริง	3.50±0.54	3.46±0.72	3.65±0.48	3.55±0.58
ภาพรวมด้านการปฏิบัติงานทางกายภาพบำบัดชุมชน	3.25±0.74	3.23±0.79	3.29±0.79	3.26±0.78
5. ด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ผู้ป่วย และญาติผู้ป่วย				
5.1 กายภาพบำบัดเป็นวิชาชีพที่มีความเป็นกันเองกับสหวิชาชีพ	3.46±0.54	3.33±0.70	3.54±0.57	3.45±0.60
5.2 กายภาพบำบัดเป็นวิชาชีพที่ให้ความร่วมมือกับสหวิชาชีพ	3.62±0.49	3.49±0.68	3.69±0.51	3.61±0.56
5.3 กายภาพบำบัดเป็นวิชาชีพที่ให้ความเป็นกันเองกับผู้ป่วยและญาติผู้ป่วย	3.60±0.54	3.69±0.52	3.81±0.39	3.71±0.49
5.4 กายภาพบำบัดเป็นวิชาชีพที่มักไต่ถามทุกข์สุขของผู้ป่วยและญาติผู้ป่วย	3.56±0.54	3.69±0.47	3.76±0.47	3.67±0.50
5.5 กายภาพบำบัดเป็นวิชาชีพที่ได้รับการยอมรับในทีมสหวิชาชีพ	3.26±0.66	2.82±0.91	3.17±0.58	3.10±0.73
5.6 ผู้ป่วยและญาติผู้ป่วยส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือในขณะรับการรักษาทางกายภาพบำบัดเป็นอย่างดี	3.22±0.62	3.08±0.70	3.30±0.57	3.21±0.63
ภาพรวมด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ผู้ป่วย และญาติผู้ป่วย	3.45±0.59	3.35±0.74	3.54±0.57	3.49±0.63

หมายเหตุ * ข้อคำถามเชิงลบมีค่าคะแนนของระดับทัศนคติดังต่อไปนี้ เห็นด้วยอย่างยิ่ง (ค่าคะแนน = 1) เห็นด้วย (ค่าคะแนน = 2) ไม่เห็นด้วย (ค่าคะแนน = 3) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (ค่าคะแนน = 4)

อาจอธิบายได้ว่าหลักสูตรปริญญาตรี วิทยาศาสตรบัณฑิต สาขากายภาพบำบัด (หลักสูตรปรับปรุง ปีพ.ศ. 2556) มีการเรียนการสอนรายวิชาคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับนักกายภาพบำบัดตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพตามข้อบังคบสภาวิชาชีพกายภาพบำบัด[1] และในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของทุกรายวิชาในหลักสูตรฯ มีมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมเป็นหนึ่งในมาตรฐานผลการเรียนรู้ทั้งหมด 6 ด้าน ซึ่งได้มีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพให้แก่นักศึกษา เช่น ความละเอียดรอบคอบในการทำงาน ความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น และความตรงต่อเวลา เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้ได้บัณฑิตที่มีคุณสมบัติอันพึงประสงค์ตามมาตรฐานวิชาชีพกายภาพ บำบัด

3) ทัศนคติต่อวิชาชีพกายภาพบำบัดในด้านการปฏิบัติงานทางกายภาพบำบัด โดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทัศนคติอยู่ในระดับดีที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) การปฏิบัติงานกายภาพบำบัดต้องประเมินอาการผู้ป่วยก่อนและหลังการรักษาทุกครั้ง (2) การปฏิบัติงานกายภาพบำบัดต้องดูแลผู้ป่วยทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน การปฏิบัติงานกายภาพบำบัดต้องใช้กระบวนการคิดและตัดสินใจทางคลินิกเพื่อให้การดูแลรักษาที่เหมาะสมกับปัญหาที่พบในผู้ป่วยแต่ละราย และ (3) การปฏิบัติงานกายภาพบำบัดทำให้เกิดความภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ ส่วนทัศนคติต่อวิชาชีพกายภาพบำบัดในด้านการปฏิบัติงานทางกายภาพบำบัดของนักศึกษากายภาพบำบัดชั้นปีที่ 2 ถึง 4 ที่อยู่ในระดับไม่ดีมี 2 ข้อ ได้แก่ (1) การปฏิบัติงานกายภาพบำบัดเพิ่มโอกาสบาดเจ็บจากการทำงาน เช่น ปวดหลัง ปวดขาจากการยืนนานเดินมาก เป็นต้น และ (2) กายภาพบำบัดเป็นวิชาชีพที่มีความเสี่ยงในการติดเชื้อขณะปฏิบัติงาน สำหรับแนวคิดการบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ (humanized care) นั้น มีมาตั้งแต่แรกเริ่มระบบการแพทย์ในประเทศไทย จนกระทั่งถึงในยุคปัจจุบันที่มีการเรียกร้องให้ผู้ให้การรักษาดูแล “คน” มากกว่า “โรค” นำไปสู่การบรรจุแนวคิดนี้ในการศึกษาของแพทย์และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง[10] ซึ่งจากผลการศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบว่าการจัดการเรียนการสอนที่ในหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (กายภาพบำบัด) มหาวิทยาลัยขอนแก่น นอกจากจะส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการคิดและตัดสินใจทางคลินิกตามหลักฐานเชิงประจักษ์ซึ่งช่วยเพิ่มสมรรถนะในการปฏิบัติงานทางกายภาพบำบัดแล้ว ยังส่งเสริมให้เกิดกระบวนการสร้างองค์ความรู้ด้านการให้บริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนุสรา ประเสริฐศรีและคณะ (2559) ที่ศึกษาผลของโปรแกรมการสอนการพยาบาลตามหลักฐานเชิงประจักษ์ต่อการพัฒนาสมรรถนะการพยาบาลในนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 จำนวน 146 คน เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการทดลอง ผลปรากฏว่า มีค่าเฉลี่ยความรู้ ทัศนคติ และทักษะการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหลังการจัดการเรียนการสอนด้วยโปรแกรมการสอนการพยาบาลตามหลักฐานเชิงประจักษ์เป็นเวลา 8 สัปดาห์[11]

4) ทัศนคติต่อวิชาชีพกายภาพบำบัดในด้านการปฏิบัติงานทางกายภาพบำบัดชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับดีที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทัศนคติอยู่ในระดับดีที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) ท่านคิดว่าควรมีนักกายภาพบัดเป็นหนึ่งในทีมสหวิชาชีพที่ออกให้บริการสุขภาพแก่ชุมชน (2) ท่านตระหนักว่าการเสริมสร้างความสามารถในการพึ่งพาตนเองทางสุขภาพของชุมชนต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมและนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้การปฏิบัติงานกายภาพบำบัดชุมชนมีความใกล้ชิดกับผู้ป่วยค่อนข้างมากจึงสามารถระบุถึงปัญหาและความต้องการของผู้ป่วยในชุมชนได้อย่างแท้จริง ท่านคิดว่าวิชาชีพกายภาพบำบัดมีความสำคัญในการดูแลสุขภาพของชุมชน และ (3) ท่านสามารถทำงานที่ศูนย์บริการสุขภาพชุมชนใดก็ได้ที่ขาดแคลนนักกายภาพบำบัด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการปฏิบัติงานกายภาพบำบัดชุมชนเป็นบริการสุขภาพแก่ประชาชนในเชิงรุก ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการยกระดับสุขภาพของทั้งตนเองและชุมชน โดยมีนักกายภาพบำบัดและบุคลากรด้านสาธารณสุขวิชาชีพอื่นๆ เป็นผู้ให้คำแนะนำและสนับสนุนการสร้างกระบวนการและทีมผู้นำจากประชาชนในพื้นที่เพื่อกระตุ้น

ให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้แต่ละชุมชนได้มีโอกาสในการพัฒนาศักยภาพสูงสุด[12]

5) ทัศนคติต่อวิชาชีพกายภาพบำบัดในด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ผู้ป่วยและญาติผู้ป่วย โดยรวมอยู่ในระดับดีที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทัศนคติอยู่ในระดับดีที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) กายภาพบำบัดเป็นวิชาชีพที่ให้ความเป็นกันเองกับผู้ป่วยและญาติผู้ป่วย (2) กายภาพบำบัดเป็นวิชาชีพที่มักไต่ถามทุกข์สุขของผู้ป่วยและญาติผู้ป่วย และ (3) กายภาพบำบัดเป็นวิชาชีพที่ให้ความร่วมมือกับสหวิชาชีพ เนื่องจากปัญหาสุขภาพของผู้ป่วยที่มารับบริการทางกายภาพบำบัดอาจจะมีความซับซ้อนมากเกินกว่าบุคลากรสาธารณสุขวิชาชีพใดวิชาชีพหนึ่งจะสามารถดูแลรักษาได้ตามลำพัง การติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพระหว่างทีมสหวิชาชีพ ผู้ป่วยและญาติผู้ป่วย จะทำให้ทราบปัญหาและข้อมูลสำคัญของผู้ป่วย รวมถึงแนวปฏิบัติตลอดจนการวางแผนการรักษาผู้ป่วยร่วมกันของทีมสหวิชาชีพ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาคุณภาพของการดูแลรักษาผู้ป่วยให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ด้านค่านิยมของสังคม: ผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่า นักศึกษากายภาพบำบัดยังมีทัศนคติระดับดีในหัวข้อกายภาพบำบัดเป็นวิชาชีพที่มีโอกาสก้าวหน้าเท่ากับวิชาชีพอื่น (2.77±0.78) และกายภาพบำบัดเป็นวิชาชีพที่ได้รับการยกย่องจากสังคม (2.84±0.75) ดังนั้นกรรมการบริหารหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชากายภาพบำบัดและฝ่ายพัฒนานักศึกษา คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ควรให้ความสำคัญในการหาแนวทางส่งเสริมให้นักศึกษากายภาพบำบัดมีระดับทัศนคติในหัวข้อดังกล่าวระดับดีที่สุด เช่น การเชิญศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จในวิชาชีพและการดำเนินชีวิตมาถ่ายทอดประสบการณ์แก่นักศึกษาปัจจุบัน เป็นต้น

2) ด้านการปฏิบัติงานทางกายภาพบำบัด: ผลการศึกษาพบว่านักศึกษากายภาพบำบัดยังมีทัศนคติระดับดีในหัวข้อดีในหัวข้อการปฏิบัติงานกายภาพบำบัดทำให้รู้สึกเบื่อหน่าย (2.36±0.79) และมีทัศนคติในระดับไม่ดีในหัวข้อการปฏิบัติงานกายภาพบำบัดเพิ่มโอกาสในการบาดเจ็บจากการทำงาน เช่น ปวดหลัง ปวดขาจากการยืนนานเดินมาก เป็นต้น (1.50±0.65) และกายภาพบำบัดเป็นวิชาชีพที่มีความเสี่ยงในการติดเชื้อขณะปฏิบัติงาน (1.90±0.67) ดังนั้น อาจารย์ผู้คุมฝึกงานทางคลินิกกายภาพบำบัดควรให้ความสนใจกับพฤติกรรมของนักศึกษาขณะให้การรักษาผู้ป่วย นอกจากนี้กรรมการบริหารหลักสูตรฯ ควรมีการจัดโครงการเพื่อให้ความรู้เรื่องความปลอดภัยในการฝึกปฏิบัติงานทางคลินิกให้แก่นักศึกษากายภาพบำบัด เพื่อให้นักศึกษามีความรู้และทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพกายภาพบำบัดด้านการปฏิบัติงานทางกายภาพ บำบัด

3) ด้านการปฏิบัติงานทางกายภาพบำบัดชุมชน: ผลการศึกษาพบว่านักศึกษากายภาพบำบัดยังมีทัศนคติระดับดีในหัวข้อท่านสามารถทำงานที่ศูนย์บริการสุขภาพชุมชนใดก็ได้ที่ขาดแคลนนักกายภาพบำบัด (2.98±0.81) ท่านมีความสุขเมื่อมีโอกาสปฏิบัติงานกายภาพบำบัดชุมชน (2.93±0.76) และการปฏิบัติงานกายภาพบำบัดชุมชนเหมาะกับอุปนิสัยของท่าน (2.69±0.88) ดังนั้นกรรมการบริหารหลักสูตรฯ ควรมีการจัดกิจกรรมเสริมนอกเวลาเพื่อช่วยยกระดับทัศนคติของนักศึกษาต่อหัวข้อดังกล่าว เช่น การเชิญผู้อำนวยการโรงพยาบาลหรือนักกายภาพบำบัดจากโรงพยาบาลชุมชนมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องบทบาทและความสำคัญของนักกายภาพบำบัดในชุมชน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาทัศนคติต่อวิชาชีพกายภาพบำบัดของนักศึกษากายภาพบำบัด คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ทุกชั้นปี อย่างต่อเนื่อง เพื่อทราบแนวโน้มของทัศนคติที่มีต่อวิชาชีพกายภาพบำบัดของนักศึกษา และเป็นข้อมูลสำคัญในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชากายภาพบำบัดให้ดียิ่งขึ้น ตลอดจนเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชากายภาพบำบัดเพื่อส่งเสริมทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพกายภาพบำบัดให้กับนักศึกษา และเป็นนักกายภาพบำบัดที่ดีต่อไปเมื่อสำเร็จการศึกษา

2) ควรจะทำการศึกษาปัจจัยร่วมอื่น ๆ ที่อาจมีอิทธิพลต่อทัศนคติต่อวิชาชีพกายภาพบำบัด เช่น เหตุผลของการเลือกเรียนวิชาชีพกายภาพบำบัด ผลการเรียน ความสามัคคีของนักศึกษา รวมถึงความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนและการฝึกงานทางคลินิกกายภาพบำบัดของนักศึกษาในแต่ละชั้นปี

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ให้ทุนสนับสนุนการวิจัย และขอขอบคุณอาสาสมัครทุกท่านที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

1. THE PHYSICAL THERAPY ACT B.E. 2542 (1999). [serial online]. from http://www.pt.or.th/poror.html [cited December 16, 2015].
2. Yahui HC, Swaminatha N. Knowledge, attitudes, and barriers towards evidence-based practice among physiotherapists in Malaysia. Hong Kong Phys ther J. 2017;37:10-8.
3. Banchong Phonchai. Attitude of Nursing Students towards Health Service - a Study undertaken at the Nakhon Phanom University. KKU Journal for Public Health Research. 2011;4:59-68.
4. Buppachat Urairak. Factors Affected Intention to Stay in Nursing Professional of Police Nursing Students. Journal of The Royal Thai Army Nurses. 2016;17:99-106.
5. Parinya Meesuk. Factors affecting to vocational students' dropuot decision in central vocational education institute area 1. Journal of Graduate Studies Valaya Alongkron Rajabhat University. 2016;10:72-83.
6. Koushali AN, Hajiamini Z, Ebadi A. Comparison of nursing students' and clinical nurses' attitude toward the nursing profession. Iranian journal of nursing and midwifery research. 2012;17:375-80.
7. Kornanong Yuenyongchaiwat. Attitude towards physical therapy profession of senior physical therapy student. Reserch report. Thammasat University, 2007.
8. Banchong Phonchai. The Nursing Students" Attitude Toward Health Service and Community Approach. fromNakhon Phanom College of Broromrajchonnee Nursing,. Nakhon Phanom University. Journal of Public Health and Development. 2011;9:324-35.
9. Luis ML, Eduardo GC, José M. Effect of the number of response categories on the reliability and validity of rating scales. Methodology. 2008;4:73-9.
10. Songsri Kittiraktrakul. Developing A Network Model : Humanized Health Care among Nursing Colleges Under the Praboromarajanok Institute, Thailand. Journal of Nursing Division. 2011;38:16-30.
11. Nusara Prasertsri, Maneerat Jirubphrapa, Apiradee Charoennukul. The Effect of Evidence-based Practice (EBP) Teaching Program on the EBP Competence of Nursing Students. Nursing Public Health and Education Journal. 2016;17:145-55.
12. Piyanuch Suansin, Nomjit Nualnetr. Prospective Physical Therapy Services of Community. Thai Journal of Physical Therapy. 2008;30:95-105.